

© Margaret Cameron

© Margaret Cameron

© Adnan Sokol

Prof. GÜLER
ERTAN

Fotoğraf...

Bir fotoğraf karesi, tanımlayıcı, bilgilendirici veya iletişim sağlayıcı bir belge niteliği taşır. Fotoğraf; analog dönemde, inanırlılığı olan bir kanıttı. Duygusal bir bağ kurabileceğimiz ailemizden bir portre, keşfedilmemiş bir doğa parçası veya bilimde kullanılan bir araç... Sürekli değişim içerisindeki dünyamızın, yaşantımızın, her saniyesini durdurabilen, "o an" olarak saptayabilen bir araçtır.

Fotoğraf hangi amaca hizmet ederse etsin çok boyutludur. Örneğin, duygu ve düşüncelerimizi aktarmak, anılarımızı saklamak veya bilgi iletmek gibi. Fotoğraf; toplumsal, bireysel ve duygusaldır. Aynı zamanda "o an" orada olmaktır. Fotoğraf, görme ve göstermenin yanı sıra; izleyicisine, yaratıcısının algıladığını algılatma sanatıdır. Sadece görselde gördüklerimizi değil, onun arkasındakileri de göstermektir.

İzleyiciye doğru aktarılabilen bir karede, alt yazılarla açıklamaya gerek kalmaz. Fotoğraf; alt yazılarla açıklanmaya gerek bırakmayan, uluslararası bir dil ve evrensel bir görseldir.

Anı fotoğrafı altına veya arkasına şu sözler yazılır:

- Cansız hayalimdir.
- Sönük hayalime baktıkça hatırlarsın.
- Mesut günün hatırası.

Geleceğe gönderilen mesajlarda çok şey anlatılmaktadır. Anılar, anlatılanlar... Bir yanda dinlediklerimiz, yazdıklarımız, okuduklarımız varken, diğer tarafta, baktıklarımız, gördüklerimiz, algıladıklarımız, yorumladıklarımız vardır. Önemli olan fotoğraflardaki satır aralarını okuyabilmektir.

Portre geleneğinin ilk öncüleri olan **Julia Margaret Cameron** ile **Felix Nadar** da çalışmalarını bu iki farklı uçta gerçekleştirmişlerdir. Cameron için portre, duyguların açığa çıkarılmasının

bir aracı iken, Nadar için portre, objektif gerçeğin bir yansımasıdır. 1850-1870 arası etkili olmuş olan sembolist akım High-Art'ın önemli temsilcileri arasında; Avrupa'da **William Lake Price**, **Oscar Gustav Rejlander**, **Henry Peach Robinson** ve **Margaret Cameron**, Amerika'da ise **Fred Holland Day** sayılabilir.

Susan Sontag'a göre fotoğraf; özünde toplumsal bir ayın, korkuya karşı bir savunma ve bir güç aracıdır. Fotoğraf, kendimizden bir iz bırakma isteği midir? Anı fotoğrafları, gelecek kuşaklara: "Ben burada yaşadım, gençtim, mutluydum ve fotoğrafımı çeken kişi, bu şekilde bana değer verip beni ölümsüzleştirdi"

mi der? Anı fotoğrafları; ailenin geçmişini belirleyip kayıt altına alırken, ölmeye mahkum insanın ölüm karşısında gösterdiği direnişinin simgesidir. Diğer bir açıdan baktığımızda ise, akıp giden zamanın acımasızlığının belgesini oluşturur. Böylece nesnel bir kayıt olan fotoğraf, gerçeklik ile ilişki kurar. O bir nesne yada kişinin bir imgesi olmaktan çok, onun izidir. Fotoğraf, üretilme biçimi olarak diğer yeniden üretimlerden (resim, heykel) farklıdır. O, nesnenin fiziksel bir izidir. Bu nedenle fotoğraf; doğası gereği, dönemine, konusuna tanıklık eder. Eylemi sübjektif olsa da, fotografik görüşün içeriği objektiftir. Fotoğraf makinesinin objektifi, görüş alanına giren canlı, cansız tüm objeleri,

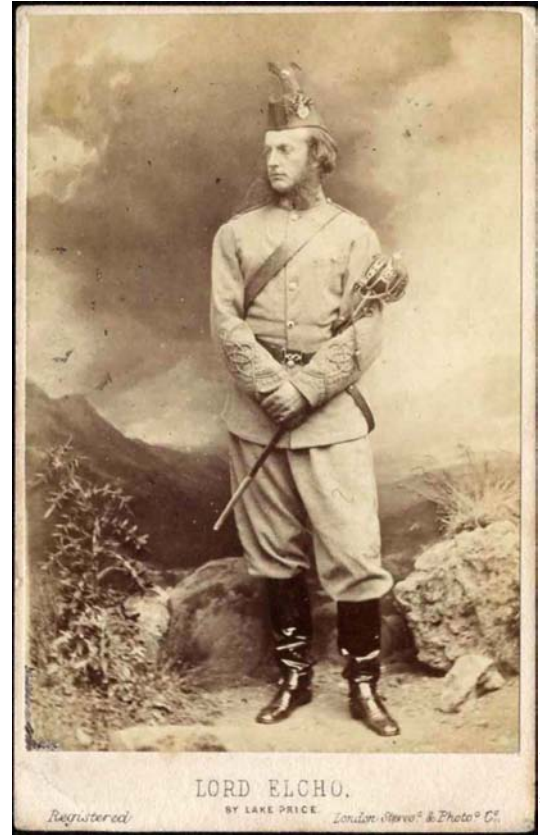
© Fred Holland Day

© Fred Holland Day

© William Lake Price

© William Lake Price

insan beyninin yarattığı psikolojik ayrımı yapmadan, tarafsız bir tutum içerisinde saptar.

Walter Benjamin, fotoğrafın bu özelliğini "optik bilinç dışının" psikanaliz tarafından keşfedilen "içgüdüsel bilinç dışının" devamı olduğu şeklinde yorumlamıştır. "Fotoğrafa bakan kişi fotoğrafta küçük bir rastlantısallık

parıltısı aramak zorunda hisseder kendisini, bu hisse karşı koyamaz. Burada ve şimdi olanı, gerçekliğin adeta özneyi gölgede bıraktığı şeyi arar" Roland Barthes ise; Benjamin'in bu düşüncesine paralel olarak, "gerçeklik ve geçmişin çakışması yalnızca fotoğraf için var olduğuna göre bunu, indirgeme yolu ile fotoğrafın gerçek

özü, onun neoma'sı olarak görebiliriz". der. Fotoğrafta kastettiğim ne sanattır, ne de iletişim, fotoğrafın temel kuralı olan göndermedir. O halde fotoğrafın neoma'sının adı şu olmalıdır: "Bu vardı"

Sonuçta çekilen anı fotoğraflarında fotoğrafçının konusuna yaklaşım biçimine bakılınca "Bu vardı" denilebilir. **1**